

Når det fra politikerhold sies at lederne ikke har kontrollert fagfolkene nok, blir jeg nærmest barnslig: «Serøst?», som barna mine ville ha sagt. Er det virkelig slik at vi i psykisk helsevern kontrolleres mindre enn andre i offentlige helsetjenester? Jeg greier ikke la være å tenke at resonnementet innebærer mistillit. Mangel på kontroll, og en konklusjon om ukultur og dårlige holdninger, har vært fremstilt som en nærmest logisk «diagnose» i media. Mer kontroll skal hindre at ansvaret innenfor psykisk helsevern er overlatt til den enkelte behandler. Og dette skal igjen, antar jeg tanken er, øke kvaliteten i psykisk helsevern. Engasjementet som driver mange fagfolk, er å bryte ned stigmaet i psykisk helsevern, og å øke ens bevissthet og kompetanse gjennom dialog, erfaring og skoloring. Om dette snus på hodet, slik at det virker som om det er fagfolkene som opprettholder stigmaet, mener jeg debatten blir polarisert unødige. Retorikk i innlegg den siste tiden om at kontrollorganer skal «vokte psykiatrien», og et ønske om konsekvenser for «lovbryterne», tenker jeg er signaler om dette.

ET OMDØMMEPROBLEM

Jeg blir tidvis mistenksom til politikere. Politikk har et element av PR og omdømme i seg, noe som påvirker debatter. Er premissene dårlige eller for ulike for de involverte, kan debatten bli dårlig, og tiltakene likeså. Kanskje ubehaget mitt i tvangsdebatten kommer av en mistanke om at politikerne kjemper for å få flest mulig på laget mot «lovbryterne». Og at alle som ikke kjenner seg igjen som lovbrøyer, holder klokkelig kjeft eller støtter opp om «diagnosen».

Psykisk helsevern har allerede et omdømmeproblem gjennom sin historie. Politikere har et omdømmeproblem de også, og genuine intensjoner kan feilaktig trekkes i tvil. Mine paranoide og raske slutninger om at politikere bruker «psykiatriens» negative omdømme til sin politiske fordel, er kanskje feil. Pasienter i psykisk helsevern har fremdeles behov for økt grad av makt og selvråderett, samt reduksjon av stigma. Dette er en av grunnsteinene for min yrkesutøvelse. Høie vektla dialog som en av løsningene fremover. En viktig tanke, tenker jeg. Men det avhenger av dialogen.

HVILKEN DIALOG?

Gode intensjoner om å redusere tvangsbruk og stadig å øke kvaliteten i psykisk helsevern er ikke nok, verken for politikere eller fagfolk. Skal jeg driste meg til å ta et juridisk perspektiv, stilles det krav til *anvendelsen* om loven skal virke etter sin intensjon. Lov må forankres i virkeligheten, og dynamikken mellom det normative og det deskriptive må opprettholdes. Og da må ikke politikerne, intensjonelt eller ikke, kneble muligheter for innspill. Dialoger skapes ved å legge til rette for at de riktige menneskene møtes. Når raske slutninger om andres motiver og holdninger får legge premissene for dialogene, vil det fort kunne hemme dem.

Som psykolog erfarer jeg til stadighet at usikkerhet om riktige tiltak ikke trenger å bety handlingslammelse, men tvert imot er grunnlaget for åpenhet om alternativer og korrigeringer. Et ønske om å redusere eller ta bort tvangsbruk, både lovlig og ulovlig, avhenger av at dialogene får nok rom til å «leve sitt eget liv», nettopp fordi kvalitetsutvikling skjer i dialog. Og da må gjensidig tillit bygges opp, ikke ned. ✕

Debatter

Programmert forskning

Liten rolle Hovedinntrykket er likevel at kvalitativ forskning har en lite fremtredende rolle i moderne psykologi. Kan metodeutvikling bidra til revitalisering?

Pål Kraft i Morgenbladet 20. januar

Relevans? På hvilken måte er aktivisering av venstre prefrontale cortex mer relevant for livskvalitet enn folks egne oppfatninger av hvordan de har det?

Kristin Buvik og kolleger i Morgenbladet 27. januar

Ekskludert Når Pål Kraft svinger sin pisk over kvalitativ metode en bloc og deler sine bedre vitenskapelige betraktninger om psykologi, står han i fare for å framstå som akademisk selvforsynt, ekskluderende og proteksjonistisk.

Rolf Markussen og Geir Wackers i Morgenbladet 3. februar

Mening Vi er overbevist om at innsikten psykologiens stamfar Wilhelm Wundt la til grunn vil stå seg i overskuelig framtid: Den kvalitative psykologien trengs for å forstå mennesket som et meningsskapende vesen.

Agnes Andenæs og kolleger i Morgenbladet 3. februar

Markedstenkning Tanken er at de beste forskningsmiljøene vinner midlene. Realiteten er imidlertid en annen: Forskningsrådsatsingen er utmeislet i programmer som gjør at det allerede langt på vei er bestemt på forhånd hvem som vinner.

Erik Stänicke og Arne Johan Vetlesen i Aftenposten 7. februar

Få søknader - Kvalitativ forskning er viktig og verdifull på bestemte områder og i bestemte problemstillinger. Men når Forskningsrådet bevilger lite til kvalitativ forskning, henger det først og fremst sammen med at det kommer få søknader.

Pål Kraft til Morgenbladet 17. februar